

Зміст

ОРІЄНТОВНЕ КАЛЕНДАРНО-ТЕМАТИЧНЕ ПЛАНУВАННЯ

I СЕМЕСТР

УЗАГАЛЬНЕННЯ І СИСТЕМАТИЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ ЗА 2 КЛАС

Урок 1.	Усна і письмова нумерація у межах 100	20
Урок 2.	Додавання і віднімання двоцифрових чисел без переходу через десяток	24
Урок 3.	Табличне додавання і віднімання двоцифрових чисел з переходом через десяток. Складання і розв'язування задач за коротким записом	28
Урок 4.	Зв'язок дій додавання і віднімання. Перевірка додавання відніманням. Задачі на знаходження невідомого від'ємника та задачі на дві дії	31
Урок 5.	Рівняння. Розв'язок (корінь) рівняння. Розв'язування задачі за поданим планом	34
Урок 6.	Додавання і віднімання виду $38 + 2$; $80 - 4$. Розв'язування рівнянь. Кут, прямий кут, непрямі кути	38
Урок 7.	Повторення додавання і віднімання виду $36 + 7$; $73 - 8$. Задачі, які містять дворазове збільшення (зменшення) числа на кілька одиниць	41
Урок 8.	Назви чисел при відніманні. Перевірка віднімання додаванням. Знаходження значень виразів з буквеними компонентами. Многокутник та його елементи. Побудова прямокутника за допомогою креслярських інструментів	45
Урок 9.	Властивості дій додавання і віднімання. Розв'язування рівнянь на знаходження невідомого зменшуваного. Задачі на знаходження третього доданка	50
Урок 10.	Додавання двоцифрових чисел з переходом через десяток. Розв'язування задач двома способами	54
Урок 11.	Віднімання двоцифрових чисел з переходом через десяток. Розв'язування задач	57
Урок 12.	Назви чисел при множенні. Таблиці множення чисел 2 і 3. Розв'язування складеної задачі на дві дії	60
Урок 13.	Знаходження значень виразів, що містять дії різного ступеня. Розв'язування задач, які містять дію множення. Табель-календар	64

Урок 14.	Назви чисел при діленні. Зв'язок дій множення і ділення. Прості задачі на ділення	67
Урок 15.	Повторення таблиць множення і ділення чисел на 4. Використання таблиці для розв'язування задач і знаходження значень виразів. Знаходження значень виразів з буквеними даними	70
Урок 16.	Повторення таблиць множення і ділення чисел на 5. Використання таблиці для розв'язування задач і знаходження значень виразів. Складання і розв'язування задач	73
Урок 17.	Повторення таблиць множення і ділення чисел на 6. Розв'язування задач на дві дії різного ступеня	76
Урок 18.	Доба. Година. Хвилина. Секунда. Визначення часу за годинником	79
Урок 19.	Ознайомлення зі взаємопов'язаними величинами: ціна, кількість, вартість	83
Урок 20.	Розв'язування задач на знаходження четвертого пропорційного способом зведення до одиниці	87
Урок 21.	Задачі на спосіб зведення до одиниці (перший вид). Дії з іменованими числами	90
Урок 22.	Повторення таблиць множення і ділення чисел на 7. Розв'язування задач на спосіб зведення до одиниці	93
Урок 23.	Задачі з буквеними даними (аналіз розв'язання). Складання виразів та знаходження їх значень	97
Урок 24.	Повторення таблиці множення і ділення числа 8. Задачі на спосіб зведення до одиниці (другий вид)	100
Урок 25.	Робота над задачами на кратне порівняння двох часток	104
Урок 26.	Повторення таблиці множення і ділення числа 9. Розв'язування задач	109
Урок 27.	Закріплення знань таблиці множення і ділення чисел на 9. Розв'язування задач двома способами	112
Урок 28.	Контроль навчальних досягнень учнів. Контрольна робота № 1	114

НУМЕРАЦІЯ ЧИСЕЛ У КОНЦЕНТРИ «ТИСЯЧА»

Урок 29.	Аналіз контрольної роботи. Лічба в межах 199. Додавання і віднімання 1. Задачі на сумісні дії	117
Урок 30.	Утворення числа 200. Назви чисел третього розряду. Задачі на дві дії, які містять знаходження невідомого зменшуваного.	121
Урок 31.	Утворення трицифрових чисел із сотень, десятків, одиниць. Назви розрядних чисел. Перетворення іменованих чисел. Задача на спільну роботу.	125
Урок 32.	Читання трицифрових чисел, записаних у нумераційній таблиці. Додавання розрядних чисел. Творча робота над задачею	129

Урок 33.	Запис трицифрових чисел у нумераційній таблиці. Додавання і віднімання розрядних чисел. Порівняння чисел	133
Урок 34.	Запис і читання трицифрових чисел. Порівняння чисел. Розв'язування задач на три дії	136
Урок 35.	Визначення числа сотень і десятків у трицифрових числах. Віднімання від трицифрового числа одиниць певного розряду. Розв'язування задач, які містять збільшення (зменшення) числа у кілька разів	139
Урок 36.	Міри довжини. Міліметр. Відношення між одиницями довжини. Креслення і вимірювання відрізків. Аналіз розв'язання задачі на три дії	143
Урок 37.	Міри довжини. Кілометр. Порівняння значень величин. Відношення між одиницями довжини. Творча робота над задачею	147
Урок 38.	Міри маси. Грам. Тонна. Відношення між одиницями маси. Задачі з буквеними даними	150
Урок 39.	Контроль навчальних досягнень учнів. Контрольна робота № 2	154

УСНЕ ДОДАВАННЯ І ВІДНІМАННЯ ЧИСЕЛ У МЕЖАХ 1000

Урок 40.	Аналіз контрольної роботи. Додавання і віднімання круглих сотень. Додавання і віднімання круглих десятків з переходом через десяток. Задачі на дві дії першого ступеня. Творча робота над задачею	156
Урок 41.	Додавання і віднімання круглих сотень і десятків. Розширена задача на зведення до одиниці (перший вид) . . .	160
Урок 42.	Усне додавання трицифрових чисел виду $340 + 220$. Розширена задача на зведення до одиниці	164
Урок 43.	Усне віднімання трицифрових чисел виду $340 - 220$. Задачі і вправи на застосування прийомів обчислень. Задача, яка містить суми двох і трьох доданків	167
Урок 44.	Усне додавання і віднімання виду $430 + 500$; $430 + 50$; $760 - 400$; $760 - 40$. Складена задача, яка містить суми двох і трьох доданків	170
Урок 45.	Порівняння способів усного додавання круглих трицифрових чисел. Обчислення значень буквених виразів. Розширена задача на зведення до одиниці	174
Урок 46.	Порівняння способів усного віднімання круглих трицифрових чисел. Перевірка віднімання додаванням. Розв'язування задачі на три дії	177
Урок 47.	Додавання і віднімання виду $230 + 70$; $200 - 60$. Дії з іменованими числами. Розв'язування задач	182
Урок 48.	Усне додавання і віднімання круглих трицифрових чисел без переходу через десяток. Розширена задача на зведення до одиниці (другий вид)	185

II СЕМЕСТР

УСНЕ МНОЖЕННЯ І ДІЛЕННЯ ЧИСЕЛ У МЕЖАХ 1000.
ВЛАСТИВОСТІ МНОЖЕННЯ І ДІЛЕННЯ

Урок 65.	Усне множення і ділення. Задачі на дві і три дії	242
Урок 66.	Усне множення і ділення. Розв'язування задачі на різницеве порівняння двох часток (за поданим планом)	246
Урок 67.	Повторення. Ділення числа на рівне йому число	249
Урок 68.	Повторення. Ділення нуля. Неможливість ділення на нуль. Задача, яка містить суми трьох і двох чисел. Задача на дві дії, яка містить знаходження невідомого компонента	252
Урок 69.	Множення чисел 10 і 100. Розв'язування задачі, оберненої до задачі на знаходження суми двох добутоків (за поданим планом)	256
Урок 70.	Множення і ділення на 100. Розв'язування і порівняння взаємопов'язаних задач на зведення до одиниці	259
Урок 71.	Ділення виду $80 : 8$; $700 : 7$. Задача на дві дії, пов'язана з одиничною нормою	264
Урок 72.	Множення і ділення розрядних чисел на одноцифрове. Множення одноцифрового числа на розрядне. Задачі на дві і три дії	269
Урок 73.	Ділення числа на добуток. Задача на дві дії, пов'язана з одиничною нормою	273
Урок 74.	Ділення виду $90 : 30$; $600 : 30$; $800 : 200$. Розв'язування простих і складених задач	277
Урок 75.	Повторення вивченого матеріалу. Самостійна робота	281
Урок 76.	Повторення і закріплення вивченого матеріалу	282
Урок 77.	Контроль навчальних досягнень учнів. Контрольна робота № 5	285
Урок 78.	Аналіз контрольної роботи. Множення суми на число. Розв'язування задач двома способами. Розв'язування задач із буквеними даними	286
Урок 79.	Множення двоцифрового числа на одноцифрове виду $24 \cdot 3$. Задача на знаходження суми двох добутоків. Задача, пов'язана з одиничною нормою	290
Урок 80.	Множення числа на суму. Складання задачі за даним рівнянням. Задачі, пов'язані з одиничною нормою	295
Урок 81.	Множення одноцифрового числа на двоцифрове (на основі переставної властивості дії множення) виду $3 \cdot 24$. Задачі, пов'язані з одиничною нормою. Обчислення значень буквених виразів	298
Урок 82.	Множення одноцифрового числа на двоцифрове. Розв'язування задачі на порівняння двох часток	301
Урок 83.	Множення різниці на число. Розв'язування задач	305

Урок 84.	Випадки множення і ділення в межах 1000, які зводяться до табличних. Задачі на три дії, які містять збільшення (зменшення) числа в кілька разів	308
Урок 85.	Множення виду $240 \cdot 3$. Задачі, пов'язані з одиничною нормою. Складання задач даного виду	311
Урок 86.	Множення виду $3 \cdot 240$. Розв'язування задач	314
Урок 87.	Множення виду $242 \cdot 3$ і $3 \cdot 242$. Розв'язування задач	318
Урок 88.	Повторення вивченого матеріалу. Самостійна робота	322
Урок 89.	Повторення і закріплення вивченого матеріалу	324
Урок 90.	Контроль навчальних досягнень учнів. Контрольна робота № 6	326
Урок 91.	Аналіз контрольної роботи. Закріплення вивчених випадків усного множення і ділення в межах 1000. Співвідношення між одиницями вимірювання часу	328
Урок 92.	Ділення суми на число. Розв'язування задач двома способами. Розв'язування задач на час	331
Урок 93.	Ділення двоцифрового числа на одноцифрове виду $39 : 3$. Розв'язування рівнянь	334
Урок 94.	Ділення двоцифрового числа на одноцифрове виду $42 : 3$. Розв'язування задач	338
Урок 95.	Ділення двоцифрового числа на одноцифрове виду $72 : 3$ і $50 : 2$. Задача, пов'язана з одиничною нормою	342
Урок 96.	Ділення двоцифрових чисел на одноцифрове способом розкладання на зручні доданки. Задача, обернена до задачі на знаходження суми двох добутоків	346
Урок 97.	Ділення трицифрових чисел на одноцифрове виду $112 : 7$ способом розкладання на зручні доданки. Розв'язування задач	350

ЧАСТИНИ

Урок 98.	Позначення частин числа цифрами. Дроби з чисельником 1 як частина цілого. Утворення і запис. Розв'язування задач	354
Урок 99.	Чисельник і знаменник дроби. Розв'язування задач	358
Урок 100.	Риска дроби як знак ділення. Розв'язування задач	364
Урок 101.	Порівняння дробів із чисельником 1. Розв'язування задач	367
Урок 102.	Знаходження частини від числа. Розв'язування задач	372
Урок 103.	Перевірка ділення множенням. Розв'язування задачі, оберненої до задачі на знаходження суми двох добутоків. Самостійна робота	377
Урок 104.	Перевірка множення діленням. Складання і розв'язування задачі за поданим виразом та скороченим записом. Розв'язування рівнянь	380
Урок 105.	Контроль навчальних досягнень учнів. Контрольна робота № 7	383

Урок 106. Аналіз контрольної роботи. Ділення виду $360 : 3$. Задача, обернена до задачі на знаходження суми двох добутоків. Розв'язування рівнянь	385
Урок 107. Ділення круглого числа на кругле виду $180 : 60$; $420 : 20$	388
Урок 108. Ділення виду $51 : 17$ способом добору. Розв'язування і порівняння складених задач на три дії	394
Урок 109. Ділення виду $64 : 16$ способом послідовного ділення. Розв'язування задач	398
Урок 110. Ділення двоцифрового числа на двоцифрове. Задачі на три дії, пов'язані із порівнянням двох часток	401
Урок 111. Залежність результату множення від зміни одного з компонентів дії. Складені задачі, які містять знаходження частини числа	404
Урок 112. Залежність частки від зміни діленого. Складені задачі, які містять знаходження частини числа	411
Урок 113. Залежність частки від зміни дільника. Розв'язування задач на час. Задачі, які містять знаходження частини числа	417
Урок 114. Ділення трицифрового числа на двоцифрове способом випробовування. Задачі, обернені до задач на знаходження суми двох добутоків	423
Урок 115. Ділення з остачею (ознайомлення). Порівняння числових значень виразів. Задача на дві дії, яка містить порівняння чисел	426
Урок 116. Ділення з остачею (розглядання прийому обчислення). Задача на знаходження четвертого пропорційного	430
Урок 117. Перевірка остачі. Розв'язування задач	433
Урок 118. Знаходження числа за його частиною. Розв'язування задач, які містять знаходження частини числа або числа за його частиною. Розв'язування нерівностей	437
Урок 119. Повторення і закріплення вивченого матеріалу. Самостійна робота	440
Урок 120. Повторення і закріплення вивченого матеріалу. Розв'язування задач, які містять знаходження частини числа або числа за його частиною	443
Урок 121. Контроль навчальних досягнень учнів. Контрольна робота № 8	446

ПОВТОРЕННЯ ВИВЧЕНОГО ЗА РІК

Урок 122. Аналіз контрольної роботи. Повторення і закріплення вивченого матеріалу	448
Урок 123. Повторення таблиць множення і ділення. Ознаки подільності на 2; 5 та 10	450

Урок 124. Повторення ділення з остачею. Розв'язування рівнянь, у яких один із компонентів поданий виразом зі змінною. Розпізнавання трикутників різних видів	454
Урок 125. Повторення нумерації трицифрових чисел. Елементи кола і круга. Побудова кола, круга	458
Урок 126. Повторення усного додавання і віднімання круглих трицифрових чисел. Розв'язування складених сюжетних задач алгебраїчним способом	462
Урок 127. Повторення письмового додавання і віднімання трицифрових чисел	466
Урок 128. Повторення позатабличного множення і ділення на одноцифрове число. Способи раціональних обчислень: множення і ділення на 5; 50	470
Урок 129. Повторення позатабличного множення і ділення. Способи раціональних обчислень: множення і ділення на 25	473
Урок 130. Узагальнення і систематизація знань учнів. Самостійна робота	477
Урок 131. Повторення вивченого матеріалу. Способи раціональних обчислень: множення на 9; 99	479
Урок 132. Контроль навчальних досягнень учнів. Контрольна робота № 9 (річна)	481
Урок 133. Аналіз контрольної роботи. Повторення і закріплення вивченого матеріалу	483
Урок 134. Узагальнення й систематизація знань учнів. Способи раціональних обчислень: множення на 11	485
Урок 135. Розв'язування «цікавих задач»	488
Урок 136. Підсумковий урок за рік	492
Література	495

УЗАГАЛЬНЕННЯ І СИСТЕМАТИЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ ЗА 2 КЛАС

УРОК 1

УСНА І ПИСЬМОВА НУМЕРАЦІЯ У МЕЖАХ 100

Мета: повторити склад натурального ряду чисел у межах 100; розглянути випадки додавання і віднімання, пов'язані з нумерацією чисел розв'язування задач на знаходження суми, на різницеве порівняння і збільшення на кілька одиниць; вдосконалювати обчислювальні навички; виховувати інтерес до математики.

ХІД УРОКУ

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

Щоб вести кораблі,
Щоб у небо злітати,
Треба твердо, як слід,
Математику знати.
Щоб успішно працювала
автоматика,
Безперечно, знадобиться
математика.
І щоб рухались верстати,

І щоб гроші рахувати,
Продавати й купувати,
Треба добре її знати!
Всіх наук вона цариця,
Знає різні таємниці!
Треба нам її вивчати,
Щоб уміти все і знати,
Таємниці всі розкрити
Й цю науку полюбити!

II. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ

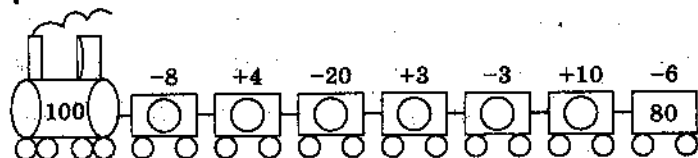
1. Вступне слово вчителя

— У третьому класі ми продовжимо вивчати математику, науку складну, але цікаву і дуже потрібну. Ви ознайомитесь з трицифровими числами; навчитеся додавати і віднімати, множити і ділити у межах 1000. На вас очікує зустріч із новою одиницею маси — тонною та одиницею довжини — кілометром. А ще ви будете розв'язувати цікаві задачі, які мають практичне значення.

2. Усна лічба

△ Гра «Математичний потяг»

— Приклади швидко розв'яжіть, місце в потязі займіть.

III. ПОВІДОМЛЕННЯ ТЕМИ І МЕТИ УРОКУ

— Сьогодні на уроці ми повторимо нумерацію чисел першої сотні, будемо читати, записувати і порівнювати числа в межах 100, розв'язувати задачі, вчитися швидко і правильно рахувати.

IV. ПОВТОРЕННЯ ВИВЧЕНОГО МАТЕРІАЛУ

1. Фронтальне опитування

1) Гра «Заповни пропуски» (запис на дошці).

1 десяток — це одиниць

7 десятків — це одиниць

10 десятків — це одиниць

1 сотня — десятків одиниць

2) Робота за таблицею розрядів.

Десятки	3	2	6	8
Одиниці	5	6	2	0

— Прочитайте числа в таблиці.

— Що означає цифра 6 у другому стовпчику? у третьому?

— Що означає цифра 0? цифра 5?

— Прочитайте найбільше число; найменше.

— Порівняйте числа другого і третього рядків.

2. Робота в парах

— Назвіть усі числа від 20 до 32; від 47 до 58; від 72 до 83.

3. Коментоване розв'язування прикладів

— Запишіть у вигляді прикладів відповіді на запитання.

▼ Як утворити число 75 з попереднього до нього числа?

▼ Як утворити число 49 з наступного за ним числа?

▼ Скільки отримаємо, якщо від числа 83 віднімемо число його одиниць?